

2022-09-12

Diarienummer
BN 2022/0220

Sofia Friman Olin
Jurist

Remiss från Regeringskansliet Miljödepartementet, Klimaträttsutredningens slutbetänkande SOU 2022:21

Förslag till beslut

Byggnadsnämnden beslutar

att överlämna yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med vad som anges under rubriken föredragning i stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse

Sammanfattning

Klimaträttsutredningen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till ändringar inom tre områden för att hjälpa klimatomställningen, underlätta byggande av elnät och ett transporteffektivt samhälle. För byggnadsnämnden innebär förslagen att en miljöbedömning ska göras av planer som medför betydande trafikflöden och att länsstyrelsens roll vid samråd och granskning även omfattar hur planförslaget lever upp till bland annat effektiv användning av befintlig infrastruktur för transporter samt främjande av resor med kollektivtrafik, till fots eller med cykel. Trafikverket får också utökade instruktioner vilket kommer att underlätta även den kommunala planeringen.

Utredningens förslag på remiss har skickats till Lunds kommun och kommunkontoret har bett om yttrande från berörda nämnder.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden väsentligen ställer sig positiv till utredningens förslag men att det finns begrepp i lagförslagen som behöver förklaras ytterligare.

Underlag för beslutet

- Stadsbyggnadskontorets tjänsteskrivelse 2022-09-12
- Remissmissiv 2022-06-27
- Slutbetänkande - Rätt för klimatet SOU 2022:21

2022-09-12

Diarienummer

BN 2022/0220

Ärendet

Bakgrund

Klimaträttsutredningen har fått i uppdrag av regeringen att ta fram förslag till ändringar inom tre områden för att hjälpa klimatomställningen, underlätta byggande av elnät och ett transporteffektivt samhälle där trafik med personbil, lastbil och inrikesflyg minskar. Utredningen föreslår ändringar i bland annat plan- och bygglagen (PBL) och förordningen med instruktion till Trafikverket.

Enligt dagens lagstiftning ska kommunen i miljökonsekvensbeskrivningen identifiera, beskriva och bedöma miljöeffekterna om genomförandet av en plan kan antas medföra betydande miljöpåverkan (strategisk miljöbedömning). En sådan miljöbedömning ska alltid göras när en översiktsplan tas fram eller ändras. Utredningens förslag innebär att bestämmelserna i PBL ändras så att en strategisk miljöbedömning med utgångspunkt i den så kallade fyrstegsprincipen ska göras för en översiktsplan eller detaljplan som medför betydande trafikflöden.

Att införa fyrstegsprincipen i planeringen innebär att fokus läggs på åtgärder som kan påverka efterfrågan på transporter och valet av transportsätt (steg 1) samt åtgärder som medför att befintlig infrastruktur för transporter kan användas mer effektivt (steg 2), framför ombyggnationer (steg 3) respektive nybyggnad eller större ombyggnationer (steg 4).

I den strategiska miljöbedömningen som föreslås ska kommunen redogöra för hur olika alternativ påverkar efterfrågan på transporter och valet av transportsätt samt förutsättningarna för en effektivare användning av befintlig infrastruktur. Kraven införs genom tillägg i nuvarande 3 kap. 6 b § och en ny 4 kap. 34 a § PBL.

Utredningen föreslår också att länsstyrelsen vid samrådet ska arbeta för att dämpa efterfrågan på transporter, skapa förutsättningar för en effektivare användning av befintlig infrastruktur samt underlätta för resa med kollektivtrafik, gång och cykel (3 kap. 10 § PBL). Om ett planförslag kan motverka dessa syften ska länsstyrelsen även ange det i sitt granskningsyttrande (3 kap. 16 § PBL).

Trafikverket får utökade instruktioner att arbeta för ett minskat transportarbete med fossildrivna fordon. Instruktionerna ändras också så att myndigheten ska ta fram scenarier för trafikutvecklingen till grund för transportplaneringen och strategiska miljöbedömningar.

2022-09-12

Diarienummer

BN 2022/0220

Föredragning

Stadsbyggnadskontoret föreslår att byggnadsnämnden lämnar följande yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Byggnadsnämnden är i huvudsak positiv till förslagen och att klimatfrågan får ett tydligare genomslag i planeringen.

Transporter

Det är positivt att Trafikverket får utökade instruktioner att arbeta för ett minskat transportarbete med fossildrivna fordon. Att deras arbete ska inkludera även att planera, föreslå, finansiera och genomföra åtgärder som påverkar transportefterfrågan och transportsätt gör att sådana aktiviteter kan genomföras nationellt eller regionalt. Beteendepåverkande åtgärder får ofta större genomslag om det inte bara sker på lokal nivå.

Att ge Trafikanalys i uppdrag att sammanställa exempelkatalog och finansieringsmodeller kommer att underlätta alla aktörers samverkan för en mer transporteffektiv utveckling. Då behöver inte varje projekt börja från början i sökandet efter åtgärder. Dessutom kan ansvaret för genomförandet bli tydligare.

Att Trafikverkets instruktioner ändras så att myndigheten ska ta fram scenarier för trafikutvecklingen istället för traditionella trafikprognoser är en mycket viktig förändring. Att styra mot scenarier förekommer ofta i den kommunala planeringen, vilket ofta har skapat problem i gränslandet mellan Trafikverket och kommunen. En scenariobaserad målstyrning kan medföra en mer klimatvänlig trafikutveckling än en trafikprognos som främst förlänger pågående trend.

Att prata om transportplanering istället för infrastrukturplanering kommer att skapa ett bättre fokus på effektiva transporter, inte bara inom Trafikverkets ansvarsområden.

Begreppet betydande trafikflöden måste definieras

En föreslagen förändring i PBL innebär att kommunen ska göra en strategisk miljöbedömning vid planer med betydande trafikflöden. Ett tydliggörande av vad som menas med begreppet är nödvändigt. Eftersom byggnadsnämnderna riskerar att planer upphävs om miljöbedömningen inte har gjorts eller är bristfälligt utförd är det viktigt att begreppet inte lämnar utrymme för tolkning. Om ett sådant tydliggörande uteblir finns det också en risk att länsstyrelsen eller överinstanser gör en annan tolkning än kommunen om vad som är ett betydande trafikflöde, vilket riskerar att förlänga och onödigt komplicera kommunens planarbeten.

2022-09-12

Diarienummer

BN 2022/0220

Beredning

Ärendet har beretts inom stadsbyggnadskontoret, avdelningen för stöd och styrning i samarbete med strategiavdelningen.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys har inte bedömts relevant i ärendet.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Anna Vroland
Avdelningschef

Sofia Friman Olin
Jurist

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen